

Metodický list

České báje a pověsti pro děti · audiokniha

Jedna vyučovací hodina s poslechem, rozhovorem a tvořením

V kostce

Pro koho: 1.–3. ročník ZŠ, s úpravou i předškolní děti a družina.

Délka: jedna vyučovací hodina, 45 minut.

Co potřebujete: přehrávač nebo notebook s reproduktorem, papíry, pastelky.

Příprava učitele: vybrat příběh a poslechnout si ho předem. Nic víc.

Kam to patří ve vzdělávacím programu

Český jazyk a literatura – naslouchání s porozuměním, vyprávění, práce s literárním textem, vyjádření vlastního dojmu ze slyšeného.

Člověk a jeho svět – okruh Lidé a čas: pověst jako obraz minulosti, místa v okolí a jejich příběhy.

Osobnostní a sociální výchova – komunikace, naslouchání druhému, hodnoty a rozhodování.

V mateřské škole odpovídá aktivita oblastem Dítě a společnost a Dítě a jeho psychika.

Cíle hodiny

Žák soustředěně vyslechne krátký vyprávěný text.

Žák vlastními slovy převypráví, o čem příběh byl.

Žák pojmenuje, jak se hlavní postava zachovala a proč.

Žák vyjádří dojem z příběhu kresbou, pohybem nebo krátkou scénkou.

Průběh hodiny

Čas	Fáze	Co se děje
5 min	Naladění	Sedněte si do kruhu. Položte jedinou otázku, která k příběhu ladí – například „Kdy jste se naposledy někam těšili na cestu?“ u Praotce Čecha. Neopravujte odpovědi, jen je vyslechněte.
10 min	Poslech	Pusťte jednu stopu vcelku. Nezastavujte ji a nekomentujte. Děti mohou u poslechu ležet, kreslit nebo mít zavřené oči – soustředění to nesnižuje, spíš naopak.
10 min	Rozhovor	Použijte tři otázky, které ke každému příběhu najdete v knize v oddílu Zeptej se . Ptejte se postupně a nechte prostor i dětem, které odpovídají pomalu. Neexistuje správná odpověď.
15 min	Tvoření	Vyberte jednu aktivitu z oddílu Zkus si to – kresba, pohybová hra nebo krátká scénka. Ke kreslení lze použít omalovánky ze složky tisk/ .
5 min	Uzavření	Každé dítě řekne jednu větu: co si z příběhu odnáší, nebo co se mu líbilo. Kdo nechce, řekne „nic“ a je to v pořádku.

Který příběh vybrat

Všech patnáct příběhů funguje samostatně, pořadí není závazné. Tahle tabulka pomůže, když hledáte příběh k určité situaci nebo ročnímu období.

Příběh	O čem je	Hodí se, když
Praotec Čech	hledání domova, odvaha vydat se dál	začíná školní rok nebo se schází nový kolektiv
O Libuši a založení Prahy	síla slova a představitosti	chystáte výlet do Prahy nebo mluvíte o vzniku měst
Bivoj a kňour	statečnost, která neničí	řešíte ve třídě rvačky a to, co znamená být silný
Dívčí válka	spor, hrdost a odpuštění	třída se rozdělila na tábory; spíš pro 3. ročník
O Krakonošovi	úcta k přírodě	jdete na podzimní vycházku nebo do hor
O svatém Václavovi	dobro, které se nebrání silou	blíží se 28. září

Pět poznámek k poslechu ve třídě

Nepouštějte víc než jeden příběh za hodinu. Druhý už děti neposlouchají, jen vydrží.

Nezastavujte nahrávku uprostřed. Vysvětlování slov v běhu rozbije děj. Nechte otázky na rozhovor.

Netestujte porozumění. Otázka „kdo mi řekne, co se stalo?“ změní poslech ve zkoušení a děti příště poslouchat nebudou.

Neznámá slova nevysvětľujte předem. Počkejte, až se dítě zeptá – to je okamžik, kdy začalo přemýšlet.

Můžete číst i sami. Nahrávka je nabídka, ne povinnost. Text najdete ve složce **kniha/**.

Když se děti zeptají, jestli je to pravda

Zeptají se skoro vždy a je to dobrá otázka. Odpověď nemusí být ano ani ne. Kněžna Ludmila, svatý Václav nebo kníže Břetislav skutečně žili a víme o nich z písemných pramenů. Praotec Čech, Bivoj nebo Krakonoš jsou postavy vyprávění – nežili nikdy, a přesto o nás něco vypovídají.

Dětem stačí říct: **někteří lidé v příbězích opravdu žili, jiné si lidé vymysleli, aby se něco důležitého předalo dál.** Pro starší děti je ve složce **skoly/** časová osa, kde jsou obě skupiny vedle sebe.

Na co navázat

Mapa bájných Čech – děti vyznačí místa, která znají nebo kde byly. Z běžného výletu se stane návštěva místa z příběhu.

Pracovní listy – otázky k porozumění textu, pokud chcete hodinu uzavřít písemně.

Certifikát Znalec českých bájí – na závěr delšího cyklu.

Zajímá nás, jak materiály ve třídě fungovaly. Připomínky, nápady i kritiku posílejte na nakladatelstvi@ekultura.eu – pomáhá nám to při přípravě dalších dílů.

České báje a pověsti pro děti. Edice Kořeny, vydání druhé, 2026. Vydalo Nakladatelství eKultura, eKultura, z. s. ISBN 978-80-909852-3-0 (audiokniha na USB). Součást projektu Úsměvná škola. Tento list smíte volně kopírovat, upravovat a šířit – licence CC BY 4.0, stačí uvést původ. nakladatelstvi.ekultura.eu · usmevnaskola.cz